

Toelichting ADR Praktijkrichtlijn

Toelichting bij de Richtlijn voor de uitvoering van de praktijk-oefeningen als bedoeld in ADR/VLG 8.2.2.1

1. Inleiding

Voor de opleiding om in het bezit te komen van het ADR certificaat is wettelijk bepaald dat de opleiding tot doel moet hebben bestuurders bewust te maken van de risico's bij het vervoer van gevaarlijke goederen. Tevens moet de noodzakelijke basiskennis bijgebracht worden om de kans op een ongeval te verkleinen. Andere aspecten zijn het nemen van veiligheidsmaatregelen bij een ongeval en maatregelen die noodzakelijk kunnen zijn voor de eigen veiligheid, voor die van anderen en de omgeving en voor het beperken van de gevolgen van het ongeval. De opleiding moet individuele praktijkoefeningen bevatten.

Om bij de praktijkoefeningen de uniformiteit zoveel mogelijk te waarborgen is er in overleg met het ministerie van V&W een ADR praktijkrichtlijn opgesteld. In deze richtlijn zijn de te onderwijzen vaardigheden en andere relevante zaken, zoals het gebruik en de toepassing van persoonlijke beschermingsmiddelen terug te vinden.

De toelichting dient als aanvullend hulpmiddel voor de opleidingsinstituten en opleiders die opleiden voor het examen ter verkrijging van het ADR certificaat. Deze toelichting is bedoeld als een verduidelijking van en een aanvulling op de ADR praktijkrichtlijn maar vervangt deze niet.

De in de praktijkrichtlijn ADR genoemde vaardigheden zijn een **minimum** eis, waaraan de opleiding en praktijkoefeningen moeten voldoen. Als een bestuurder betrokken is bij een ongeval of calamiteit is hij in het algemeen als eerste aanwezig. Van hem wordt verwacht dat hij in staat is adequaat te handelen. Van een bestuurder van een voertuig waarmee gevaarlijke goederen worden vervoerd, mag alleen al op grond van de extra gevaren die deze goederen met zich meebrengen, zeker worden verwacht dat hij in staat is adequaat en met inzicht te handelen.

Overigens is het niet de bedoeling van de kandidaat een volledig getrainde hulpverlener te maken die zowel als brandweerman als volledige EHBO-er kan optreden.

2. Toelichting algemeen

De benodigde tijd voor de praktijkoefeningen valt binnen de in het ADR gegeven minimale cursusduur van 18 leseenheden voor de basis cursus.

De praktijkoefeningen die in samenhang met de theorielessen mogen worden gegeven dienen conform het ADR ten minste betrekking te hebben op vaardigheden met betrekking tot eerste hulp, vaardigheden met betrekking tot het blussen van een brand, vaardigheden met betrekking tot het nemen van maatregelen bij een ongeval of voorval en overige vaardigheden.

De praktijkoefeningen zijn een onlosmakelijk deel van de totale basisopleiding. Om die reden is geen aparte tijdsindeling gegeven. Dit houdt in dat de benodigde tijd om de vaardigheden op te doen, van diverse factoren zoals bijvoorbeeld het aantal kandidaten per opleiding, kan verschillen. Het opdoen van deze vaardigheden mag niet ten koste gaan van de theorielessen. Met betrekking tot de totale tijdsduur voor de opleiding bij grotere groepen kandidaten kan het gebeuren dat de minimaal wettelijk voorgeschreven tijd wellicht wordt overschreden. Echter dit is in eerste instantie ter beoordeling van de opleider of het opleidingsinstituut.

De te doceren vaardigheden zoals in de praktijkrichtlijn ADR zijn opgenomen, moeten gezien worden als een absoluut minimum aan vaardigheden. De kandidaat moet in staat zijn telkens de afweging te maken of en zo ja welke van de onderwezen vaardigheden door hem kunnen en mogen worden toegepast.

De kandidaat moet in staat worden geacht bij elke situatie in te schatten of hij dit kan doen met inachtneming van zijn eigen en andermans veiligheid, dan wel de veiligheid van de omgeving. De eigen verantwoordelijkheid voor zijn handelen, mag hij nooit uit het oog verliezen.

2.1 Toelichting op de vaardigheden met betrekking tot eerste hulp

Het verlenen van eerste hulp door de chauffeur bij verkeersongevallen en ongevallen waarbij gevaarlijke goederen betrokken zijn, zeker gelet op de eigen veiligheid van de chauffeur, zal in de meeste gevallen zeer beperkt zijn. Om die reden is er voor gekozen dit zo algemeen mogelijk te houden.

Aan boord van de meeste vrachtauto's wordt een verbandtrommel meegevoerd. De samenstelling en inhoud van deze verbandtrommels bestaat in de meeste gevallen uit een standaardpakket. Daar waar op eenvoudige wijze eerste hulp verleend *kan* worden door de chauffeur zal dit meestal gepaard gaan met het gebruik van de inhoud van deze verbandtrommel. Bekendheid met de inhoud en het gebruik hiervan mag verwacht worden. Om die reden is er voor gekozen dit als onderdeel op te nemen in de praktijkrichtlijn.

De inhoud van de gemiddelde verbandtrommel bestaat uit een min of meer vastgesteld pakket. Daarom is er voor gekozen in deze toelichting aan te geven wat op grond van de praktijkoefeningen in een verbandtrommel verwacht wordt.

Als standaard inhoud van de verbandtrommel wordt in dit kader aangemerkt: wondsnelverband 6 x 8 cm, snelverband nr. 1 (klein), snelverband nr. 2 (middel), steriele gaasjes 1/16, steriele gaasjes 5 x 52, metalline compressen, betadine/desinfectant 10 cc, cambric zwachtel 4 m x 6 cm, cambric zwachtel 4 m x 8 cm³, hydrofiel windsel 4 m x 6 cm, wondpleister, set wegwerphandschoenen, vette of synthetische watten, kleefpleister 5 m x 2,5 cm, mondkapje voor beademing, driekante doek, witte watten à 10 g, verbandklemmetjes, veiligheidsspelden, splinterpincet, knievormige verbandschaar (stompe punt).

Een risico bij het vervoer van gevaarlijke goederen is het brandgevaar van veel stoffen. De genezing van brandwonden is voor een groot deel afhankelijk van de eerste maatregelen die worden genomen. Zonder uitputtende kennis over de behandeling van brandwonden mag van de kandidaat worden verwacht dat hij de verschillende soorten brandwonden (1^e, 2^e, en 3^e graad) herkent en de basisvaardigheden op doet om bij het ontstaan van brandwonden de juiste maatregelen te kunnen nemen. Dit onderdeel leent zich bij uitstek om bijvoorbeeld aan de hand van beeldmateriaal (DVD, afbeeldingen etc.) te worden gedoceerd.

2.2 Toelichting op de vaardigheden met betrekking tot het blussen van een brand

Het blussen van een brand door de chauffeur is op grond van voorschriften in het ADR beperkt. Echter enige basiskennis mag van de kandidaat verwacht worden. Ten einde duidelijkheid te geven over de te doceren kennis en vaardigheden is er voor gekozen dit in deze toelichting te splitsen in een theoretisch gedeelte en een praktisch gedeelte.

▪ Theoretisch onderricht

Aan de bestuurder van een voertuig met gevaarlijke goederen is het op grond van de ADR bepalingen slechts toegestaan een beginnende brand te blussen in de banden, remmen of motor. Door onder andere milieuregelgeving is het niet mogelijk dit in de vorm van oefeningen te onderwijzen. Vaardigheden als gevolg van oefening in het blussen van dergelijke branden is om die reden dan ook niet mogelijk.

Wel is het mogelijk door middel van beeldmateriaal, aangevuld met gesproken woord, hierover theoretische kennis op te doen. Gedacht wordt hierbij aan zaken als de ontwikkeling van rook, smeulen, het ontstaan van hitte en het uit elkaar klappen van een band als gevolg van de hitte en het doelmatige gebruik van de poederblusser.

▪ Praktisch onderricht

Het benaderen van een brandend voorwerp en vervolgens trachten de brand te blussen is wel een vaardigheid die praktisch onderwezen kan worden. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden. Het belang van het opdoen van ervaring hiermee en het verkrijgen van enige praktische vaardigheid in het blussen van brand wordt als dusdanig belangrijk ervaren dat er voor gekozen is om elke kandidaat ten minste één keer een brand te laten blussen.

Omdat het onderricht in het blussen van een brand in een arbo-technisch verantwoorde omgeving plaats dient te vinden met dito hulpmiddelen is er voor gekozen niet tot in detail voor te schrijven op welke wijze dit onderwezen dient te worden. Dit impliceert dat de opleider vrij is een verantwoorde blusopstelling te gebruiken en vrij is het te gebruiken blusmiddel te kiezen. Wel is het zo dat zoveel mogelijk de aard en intensiteit van een brand in de banden, remmen of motor benaderd moet worden.

In oefensituaties wordt in deze veel gebruik gemaakt van gecontroleerde gasbranden en in mindere mate van branden van brandbare vloeistoffen, die (zoveel mogelijk) met milieuvriendelijke blusmiddelen moet worden geblust.

2.3 Toelichting op de vaardigheden met betrekking tot het nemen van maatregelen bij een voorval of ongeval

Het onbedoeld vrijkomen van gevaarlijke stoffen wordt als één van de grootste gevaren gezien bij het vervoer van gevaarlijke goederen. Niet in de laatste plaats omdat de gevolgen en milieueffecten vaak sterk afhankelijk zijn van de te nemen maatregelen.

De inleiding tot deze maatregelen is goed te introduceren door middel van beeldmateriaal. Te denken valt aan het behandelen van maatregelen aan de hand van een (verkeers)ongeval of van een tijdens het rijden ontdekt lekkage voorval, waarbij ook de eventuele plaatsen waar zo veilig mogelijk gestopt kan worden worden besproken.

In het kader van de eigen werkzaamheid bij de praktijkoefeningen wordt van de kandidaat verwacht dat hij daadwerkelijk een uitstromende vloeistof heeft ingedamd of geconditioneerd. Dit laat zich uitstekend in simulatievorm onderwijzen.

Uiteraard dient hierbij aandacht te worden geschonken aan zijn eigen en andermans veiligheid. Aandacht dient in dit kader ook geschonken te worden aan het betreden van besloten ruimten.

Het daadwerkelijke gebruik van ademhaling beschermingsapparatuur levert fysieke beperkingen op. Deze kunnen alleen ervaren worden door gebruik van dergelijke apparatuur. Een introductie kan aan de hand van een voorbeeld, waarbij met name de herkenbaarheid van de te gebruiken filters visueel onderwezen kunnen worden.

Omdat de veiligheid van de kandidaat in een echte noodsituatie sterk afhankelijk kan zijn van de bekendheid met, het gebruik van en de fysieke beperkingen van de apparatuur zal elke kandidaat een dergelijk apparaat in een oefensituatie ten minste 1 keer opgezet moeten hebben. Denk hierbij aan bijvoorbeeld een vluchtmasker voor noodgevallen met een gecombineerd gas/stof filter van het type A1B1E1K1-P1 of A2B2E2K2-P2 dat vergelijkbaar is met het masker beschreven in de norm EN 141.

2.4 Toelichting op overige zaken

Bij het vervoer van gevaarlijke goederen is bekendheid met persoonlijke beschermingsmiddelen die als gevolg van de ADR voorschriften en volgens de schriftelijke instructie aan boord van het voertuig moeten worden meegevoerd van belang voor de veiligheid van de kandidaat. Daarnaast is onderkent dat herkenning van en bekendheid met het gebruik van andere zaken en andere dan boven genoemde beschermingsmiddelen de veiligheid bij het vervoer van de kandidaat en van de omgeving kunnen vergroten. Om die reden is een limitatieve opsomming gegeven van andere zaken die zich gemakkelijk door middel van afbeeldingen, modellen en/of voorbeelden laten onderwijzen.

3 Tot slot

De opgedane vaardigheden zullen daar waar het praktische uitvoering betreft niet bij de examens worden getoetst. Het is wel mogelijk dat over deze vaardigheden vragen worden gesteld. De kwaliteit van de onderwezen praktijk vaardigheden wordt bewaakt bij het door CCV uit te voeren toezicht.